

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ԳՈՐԻՍԻ ՅՈՒ. ԲԱԽՇՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԻՎ 3 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

Ուսումնական հաստատության անվանումը

Ձ Ե Կ Ո Ւ Յ Ց

ԹԵՄԱ
ՀԵՂԻՆԱԿ

*Ակտիվ ուսումնառություն. շրջված դասարան
Հերմինե Այվերդյան*

Քննարկվել, հավանության է արժանացել

մեթոդիավորման _____ նիստում: Արձանագրություն թիվ _____ :

Մեթոդիավորման նախագահ

(ստորագրություն)

Անուշ Դաշունց

(ազգանուն, անուն)

Տնօրենի տեղակալ

(ստորագրություն)

Արաքսյա Առստամյան

(ազգանուն, անուն)

ԱԿՏԻՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆ.ՇՐՋՎԱԾ ԴԱՍԱՐԱՆ

«Ուսուցման մեթոդը» բարդ և բազմակողմանի հասկացություն է: Դա պայմանավորված է հենց ուսուցման գործընթացի բարդությամբ: Ակտիվ ուսուցումը ենթադրում է այնպիսի մեթոդների համակարգի կիրառում, որը ոչ թե նախատեսում է ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքի մատուցում, մտապահում և վերարտադրություն, այլ ուսուցման ակտիվ ճանաչողական և պրակտիկ գործունեության ընթացքում գիտելիքների և հմտությունների ինքնուրույն ձեռքբերում: Վերջինս իր մեջ ներառում է երեք կարևոր խնդիր՝ ինչ սովորեցնել (կրթության բովանդակություն), ինչու, ինչի համար սովորեցնել (կրթության նպատակները) և ինչպես սովորեցնել (ուսուցման մեթոդներ): Կրթության բովանդակությունը մատուցելու և կրթության նպատակներ իրականացնելու համար անհրաժեշտ են որոշակի մեթոդներ, հնարներ, ձևեր: Հանդիսանալով ուսուցման գործընթացի միջուկը՝ մեթոդը իրար է կապում ուսուցման նախապես պլանավորած նպատակը և վերջնական արդյունքը: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ ամեն մի դասից առաջ կանգնում է մի քանի կարևոր խնդիրների առաջ.

- ինչպես հաջող պլանավորել
- ինչպես հաջող իրականացնել դասը
- ինչպես կանխատեսել արդյունքները
- ինչպես հասնել նպատակներին
- ինչպես վերլուծել հաջողություններն ու բացթողումները:

Մեթոդը հունարեն բառ է (metodos), որ բառացի թարգմանած նշանակում է ինչ-որ տեղ տանող ուղի, ճանապարհ: Գիտական գրականության մեջ մեթոդն ունի բազմաթիվ սահմանումներ. «Ուսուցման մեթոդը ուսուցման այնպիսի ձև է, որը կիրառվում է պարբերաբար և մեծ ազդեցություն թողնում մանկավարժական աշխատանքի ամբողջական ուղղվածության վրա»:

Ուսումնական գործընթացի հաջող իրականացման համար ուսուցչին անհրաժեշտ է տարբեր մեթոդների իմացություն: Սակայն սուկ իմացությունը բավարար չէ արդյունավետ ուսուցում իրականացնելու համար: Այստեղ չափազանց կարևորվում է ուսուցման նպատակներից ու կանխատեսված արդյունքներից բխող մեթոդների ճիշտ ընտրության և կիրառության կարողություն: Մեթոդների ընտրությունը և կիրառությունը ինքնանպատակ լինել չի կարող: Այն կապված է բազմաթիվ խնդիրների և նպատակների հետ, որոնք իրական լուծում կարող են ստանալ միայն հատուկ պլանավորված և կազմակերպված ուսումնական գործընթացի միջոցով: Ուսուցման գործընթացի կազմակերպումը պետք է իր մեջ ներառի ուսուցման բազմազան մեթոդներ: Դրանց մի մասը հաջողությամբ բռնել են ժամանակի քննությունը, ավանդաբար կիրառվել և կիրառվելու են: Սակայն հասարակության զարգացման ներկա փուլում կրթության առջև դրված նոր խնդիրներն ու հեռանկարային զարգացումները պահանջում են ուսուցման գործընթացում նոր մեթոդների կիրառման անհրաժեշտություն: Ակտիվ ուսուցման մեթոդներն այսօր երկու խումբ են կազմում՝ *ավանդական* և *նոր* կամ *ժամանակակից մեթոդներ*:

Ավանդական են համարվում բացատրական, զննական այն մեթոդները, որոնց հիմքում ընկած է պատրաստի տեղեկատվության պարզ փոխանցումը սովորողին և վերջինիս կողմից դրա պարզ վերարտադրումը:

- *Ժամանակակից* մեթոդների հիմքում ընկած է սովորողի ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունը, գիտելիքի ձեռքբերման գործընթացում նրա անմիջական, ակտիվ մասնակցությունը: Ուսուցման ընթացքում ակտիվ միջավայր ապահովող մեթոդներն ընդունված է անվանել ինտերակտիվ կամ փոխներգործության մեթոդներ: Դրանց առանձնահատկություններն են.

- աշակերտը նյութը սովորում է ինչ-որ բան կատարելով, մասնակցելով որոշակի գործընթացի,
- աշակերտի համար հնարավորություն է ստեղծվում ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային աշխատանքի համար,
- աշակերտը ձեռք է բերում համագործակցային կարողություններ, սոցիալական փոխազդեցություն, հաղորդակցական կարողություններ ,
- նյութի յուրացման ընթացքում աշակերտը հնարավորություն է ստանում ի մի բերել, ամփոփել, ակտիվացնել և կիրառել սովորածը,
- ստեղծվում է ինքնակրթության միջավայր:

Կրթության ժամանակակից համակարգը դասավանդողից և կրթություն իրականացնող մյուս օղակներից պահանջում է ծրագրերի անընդհատ նորացում, թարմացում, կատարելագործում, քանի որ ժամանակի հետ փոխվում են հասարակությունը, կրթության նպատակաուղղվածությունը, տեղի է ունենում տեխնիկական միջոցների նորացում:

«Ինտերակտիվ» բառը թարգմանաբար նշանակում է «համագործուն դաս կամ միջգործունեություն»: Ինտերակտիվ դասի օրինակ կարող է լինել դասարանական ակտիվ քննարկումը, բանավեճը, խաղը: Նմանօրինակ դասերը սովորողների մոտ ստեղծում են մոտիվացիա՝ ցանկություն առաջացնելով ընթերցելու, լսելու, հասկանալու և ամենակարևորը՝ խոսելու համար բազմաթիվ լեզվական համագործուն ուսումնական խաղերը նպաստում են սովորողի բառապաշարի ընդլայնմանը, զարգացմանը, նորացմանը:

Ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդները նպաստում են ժամանակի տնտեսմանը, դասավանդողի և սովորողի ստեղծագործական ներուժի բացահայտմանը, տեսակետը արտահայտելու և հիմնավորելու հնարավորությանը:

Շրջված ուսուցումը մանկավարժական մոտեցում է, որի ժամանակ անմիջական ցուցումներով ուսուցումն անցում է կատարում ուսուցման խմբային տարածությունից դեպի ուսուցման անհատական տարածություն, և արդյունքում ձևավորված խմբային տարածությունը դառնում է ուսուցման դինամիկ, ինտերակտիվ միջավայր, որտեղ մանկավարժն ուղղորդում է սովորողներին տվյալ դասի նյութը յուրացնելու և դասապրոցեսին ստեղծագործաբար ներառվելու հարցում:

«Շրջված դասարան» մոտեցման դեպքում տեսական մասը կատարվում է տանը՝ դասարանի հետ ավելի ինտերակտիվ ուսուցման համար հնարավորինս շատ ժամանակ շահելու նպատակով:

Ավանդական մոդելի դեպքում դասարանում իրականացված ուսուցումը ուսուցչի կողմից փոխանցված գիտելիքների գրանցումն է (ցածր մակարդակի ճանաչողական առաջադրանքներ), իսկ հմտությունների զարգացումն ու խորացումը (ավելի բարձր մակարդակի ճանաչողական առաջադրանքներ) սովորաբար կատարվում են դասարանից դուրս:

Ինտերակտիվ դասն այնպիսի դաս է, ուր ապահովում է ուսուցիչ-սովորող սերտ համագործակցություն: Դասավանդողը հիմնականում հանդես է գալիս, որպես կրթական գործընթացի կազմակերպող, իսկ սովորողը պետք է լինի այդ գործընթացի կենտրոնում, շահագրգռված լինի գործընթացով և ակտիվ մասնակցություն ունենա: Դասը պետք է այնպես կառուցված լինի, որ հնարավոր լինի ներգավել դասարանի բոլոր սովորողներին՝ յուրաքանչյուրին ըստ հնարավորությունների:

Ինտերակտիվ դասը կարլի է իրականացնել նաև առանց որևէ տեխնիկական միջոց կիրառելու: Այս դեպքում, սակայն, դասավանդողից և սովորողից ավելի շատ ժամանակ ու ջանք է պահանջվում: ՏՀՏ-ները խնայում են այդ ժամանակը՝ թույլ տալով նախօրոք պատրաստվելու և պատրաստելու դասը, թեման, նյութը: Մեկ անգամ ստեղծված դասը որոշակի խմբագրումներով հնարավոր է կիրառել այլ անգամներ ևս:

Ինտերակտիվ դասեր անցկացնելու համար լավագույն գործիքներից է ինտրեկտիվ «Էլեկտրոնային» գրատախտակը: Այս գրատախտակները գործածելու երկու հիմնական մեթոդ կա, օգտագործել պատրաստի դասեր և ստեղծել դասարանին և դասավանդող թեմային համապատասխան անհատական հեղինակային նյութեր, որոնք ուղղված են դասավանդման որակի բարձրացմանը:

Ինտերակտիվ դասեր կարելի է պատրաստել համակարգչային տարբեր ծրագրերով: Օրինակ՝ WordPowerPoint, HotPotatoes: Համացանցի առկայության դեպքում կարելի է ինտերակտիվ դասեր իրականացնել օգտագործելով տարբեր կրթական կայքեր և համացանցային ռեսուրսներ: Ինտերակտիվ դասերի համար ի վերջո կարելի է որպես հարմար կրթական տարածքի, օգտագործել բլոգները, Wiki տարածքները, անգամ սոցիալական կայքերը: Դասի ժամանակ դպրոցական կայքում տեղադրված ուսումնական նյութը մեկնաբանելը նույնպես կարող է դառնալ ինտերակտիվ դասի մի նմուշ:

Ինտերակտիվ դասի օրինակ կարող են ծառայել Smart Notebook ծրագրով պատրաստված դասերը դասավանդողը ինքը կարող է ստեղծել առաջադրանքներ, հանձնարարություններ, հարցաշարեր, թեստեր, խաղեր: S2S-ների և լեզվի իմացությամբ հմուտ սովորողները նույնպես կարող են պատրաստել ինտերակտիվ դաս՝ դասավանդողին դարձնելով գործընթացին մասնակից:

Ինտերակտիվ մոդելն իր առջև նպատակ է դնում կազմակերպել ուսուցման այնպիսի պայմաններ որոնց առկայությամբ բոլոր սովորողները ակտիվորեն փոխգործակցում են: Ինտերակտիվ ուսուցման կազմակերպումը ենթադրում է կենսական իրավիճակների մոդելավորում, դերային խաղերի օգտագործում, հարցերի և խնդիրների ընդհանրացնող հետևություն հանգամանների և իրավիճակների վերլուծության հիման վրա տեղեկատվական հոսքերի ներթափանցում գիտակցության մեջ, որը դրդում է ակտիվ գործունեության: Իրավիճակների վեր;ուծության հիման վրա տեղեկատվական հոսքերի ներթափանցում գիտակցության մեջ, որը դրդում է ակտիվ գործունեության:

Ինտերակտիվ են այն տեխնոլոգիաները, որոնց կիրառման ժամանակ սովորողը ուսուցանող համակարգում հանդես է գալիս մշտապես փոփոխվող սուբյեկտիվ-օբյեկտիվ հարաբերություններում, պարբերաբար դառնալով նրա ինքնավար ակտիվ տարրը: